

spreken we nog dezelfde taal?

Iedereen die denkt dat men nu een Wildersachtig artikel voorgeschoteld krijgt, moet ik teleurstellen. Natuurlijk is Nederland multicultureel en hebben we, verdeeld over allerlei bevolkingsgroepen, veel verschillende talen (soms dialecten). Natuurlijk levert dat in de communicatie soms wonderlijke taferelen, of misschien wel problemen op. Maar in een vakblad als *Vision & Robotics* zou een dergelijk artikel alleen maar misstaan.

Nee, de kop slaat terug op de bevindingen van deze CE-consultant bij het bezoeken van één van de laatste seminars over machineveiligheid. Welk seminar, laten we maar in het midden. Het gaat uiteindelijk niet om de betreffende manifestatie, maar om de inhoud. Na de opening door de dagvoorzitter passeert een keur aan deskundige sprekers de revue. De één gaat nog uitgebreider op de regelgeving en normen in dan de ander. De toehoorders laten alles over zich heen komen. Enkelen reageren als één van de sprekers probeert een dialoog aan te gaan. Maar het merendeel doet er het zwijgen toe, ook als een spreker bij een vraag met maar twee mogelijke antwoorden (mee eens of oneens) een reactie door middel van handopsteken verwacht. Op zich heel normaal voor een seminar. Dus niets aan de hand en eigenlijk dus ook geen interessant onderwerp voor een column.

Nu gaat het ook niet over de gang van zaken

op dat seminar, maar meer over het feit dat je tegenwoordig met enige (voor)kennis op het gebied van machineveiligheid belast moet zijn om überhaupt nog iets van de inhoud van de presentaties te begrijpen. Met andere woorden: je moet al redelijk de taal beheersen om je thuis te voelen in 'CE-land' als je zo'n landelijke toogdag (ofwel seminar) gaat bezoeken. Even voor degenen die het niet weten: CE-land is een staat binnen de Europese Unie waar 'CE-riaans' gesproken wordt. De staat is in 1989 gevestigd. In de hoofdstad Brussel worden regelmatig edicten in de vorm van richtlijnen en normen uitgevaardigd. Hierbij gaat men ervan uit dat iedereen die deze edicten leest ook de taal, waarin deze edicten geschreven worden, begrijpt. Zo niet, dan is het noodzakelijk om een 'CE-inburgeringscursus' te volgen. Even voor de duidelijkheid een aantal woorden uit het bloemrijke CE-riaans: Risk Assessment, Risk after Reduction, Quantified Risk Estimation, PES, Performance Level, Integrated Manufacturing Systems, interventieprocedures, etc. Ik zou nog wel even door kunnen gaan. Nu is de bevolking van CE-land een bonte mengeling van allerlei mensen. Mensen die de oprichting van dit land hebben meegemaakt, dus vanaf het begin gewend zijn aan alle gebruiken en edicten. Die ook makkelijk nieuwe edicten kunnen begrijpen. Vaak wordt deze bevolkingsgroep aangeduid met de term CE-consultants. Maar er zijn ook mensen die vanuit 'Constructeursland' of

'Engineerica' regelmatig op bezoek komen en een korte tijd werkzaam zijn in CE-land, die wat minder op de hoogte zijn van de gebruiken en edicten. Toch wordt er van hen ook verwacht dat zij het CE-riaans begrijpen en ook voldoende op de hoogte zijn van alle edicten. Maar er is ook een steeds groter wordende groep inwoners, die er geboren worden en dus via een stuk basisonderwijs en vervolgopleidingen het juiste kennisniveau moeten verwerven en zich de taal eigen moeten maken. Jammer genoeg heeft nog niemand gedacht aan een gestructureerde vorm van opleiding voor deze nieuwe inwoners.

Even ter verduidelijking een voorbeeld. In één van de toespraken werd duidelijk door de spreker verwoord wat er op het gebied van de betrouwbaarheid van veiligheidssystemen speelt. Klip en klaar werd in nog geen uur een stoomcursus Performance Level gegeven. Halverwege vroeg de spreker of de toehoorders hem nog konden volgen. Niemand had de moed om te zeggen dat hij, wat hem of haar betreft, wel weer van vooraf aan mocht beginnen. Op zich ook niet onbegrijpelijk dat iemand na ongeveer tien minuten de draad kwijt was. Het was best een goede lezing, maar ook hier weer was voorkennis noodzakelijk. Nu gebeurde in de loop van de dag bij de andere sprekers precies hetzelfde. Verwijzingen naar geharmoniseerde EN-normen, naar artikelen in de *Machinericht-*

lijn, naar de eisen van de Machinerichtlijn. Begrippen als EG-verklaring van Overeenstemming, een Integrated Manufacturing System (IMS) voor een samengestelde productielijn, een wel- of niet-voltooide machine en zo verder. Nu kunt u stellen dat dit op zich niet de schuld van de spreker is, maar dat de toehoorders eerder bij zichzelf te raden moeten gaan. Degenen die geen voorkennis hebben, moeten zich in het vervolg dan maar niet meer inschrijven voor zo'n seminar. Maar dat lijkt mij toch ook niet de oplossing. Waarschijnlijk moeten we ook seminars organiseren die uitgaan van een lager of (bijna) geen kennisniveau van de regelgeving en normen. Jaren geleden heb ik weleens gesteld dat de regelgeving en normen op zich niet complex zijn, maar dat door de steeds groter wordende hoeveelheid regelgeving en normen het ingewikkeld wordt. Gelukkig sprak ik pas een collega consultant die het met mij eens was dat CE-consultant een vak geworden is.

Toen ik aan het eind van de middag terugreed van het seminar dacht ik: hoe kunnen we verwachten van een constructeur of tekenaar, die als hoofdtaak heeft goedwerkende machines te ontwerpen en voldoende productietekeningen te generen, dat hij/zij ook nog even een risicoanalyse opstelt, een technisch dossier samenstelt, een gebruiksaanwijzing schrijft,

alsmede voldoende verklaringen en documentatie van de toeleveranciers verzamelt. Is het allemaal niet te veel van het goede? Nee hoor. Wij verwachten van hen ook nog dat ze op de hoogte zijn (blijven) van alle andere Europese Unie-richtlijnen, die ook op de machine van toepassing kunnen zijn en zich op de hoogte houden van alle, in een raap tempo wijzigende, regelgeving en normen. Vragen we niet het onmogelijke van deze mensen? Wordt het niet eens tijd dat binnen bedrijven speciaal hiervoor opgeleide mensen de naleving van alle veiligheidsregelgeving als taak krijgen? Voor CE-consultants is het tegenwoordig al een uitdaging om qua kennis bij te blijven. CE-consultants moeten soms, omdat het allemaal veel te veel wordt, kiezen voor een specialisatie op een bepaald gebied van de regelgeving. Laat staan voor de medewerkers bij de machinefabrikanten, die ook nog andere taken hebben. Misschien moeten we voor een groot aantal betrokkenen weer gewoon terug naar de basis. Of misschien zou het zo moeten worden dat het vak machineveiligheid eindelijk eens deel gaat worden van een HBO opleiding Machinebouw. Misschien nog beter: een extra jaar specialisatie in CE-engineering. Er is al jaren over gesproken, maar nog steeds krijg je van net afgestudeerde Hbo'ers werktuigbouwkunde te horen dat zij amper les gehad hebben over de Europese Richtlijnen. Dus kennis nul komma

nul. Waarschijnlijk omdat de meeste docenten er zelf ook niet van gehoord hebben.

Dus de titel 'Spreken we nog dezelfde taal?' zou uitgebreid moeten worden met 'in CE-land'. Nu is dit geen pleit om de vaktaal van de CE-consultant te vervangen door de meer populaire Jip- en Janneke-taal. Maar als ik tijdens een training merk dat deelnemers het moeilijk vinden om het verschil te zien tussen afknelling en klemgevaar, intrekgevaar en gevaar voor roterende delen, gevaar om te vallen en gevaar om te struikelen, dan gaat er bij mij toch een rood lampje branden. Tijd voor Back to the Basics. Waarom dit onderwerp in dit vakblad staat? Gewoon om u, meneer de robotleverancier of systeemintegrator, eens na te laten denken over a) de kennis over machineveiligheid binnen uw bedrijf en bij uw medewerkers en b) de kennis op dit gebied bij uw afnemers. Snap u het nog? Zo niet, wat mogen uw klanten dan van u verwachten? Zouden zij nog weten waar het over gaat? Laten wij niet vergeten dat zij uiteindelijk degenen zijn, die volgens de ARBO-wetgeving alle machines onder 'CE' moeten inkopen. Hoe krijgen we de Nederlandse industrie qua CE-kennis up-to-date? Is het uiteindelijk misschien geen taalprobleem, maar een gebrek aan opleiding en voorlichting? Misschien een uitdaging voor de machinebouwers of robotbranche om de handschoen op te pakken!